

WITHDRAWN FROM
KENT STATE UNIVERSITY LIBRARIES

PERIODICALS
KENT STATE
UNIVERSITY LIBRARIES

MOTERŲ DIRVA

MĖNESINIS ŽURNALAS, LEIDŽIA A. L. R. K. MOTERŲ SAJUNGA.

TOMAS VI Sausio-January, 1923 No. 1 (77)

Entered as second-class matter Nov. 30, 1918 at the P. O. at Chicago, Ill. Under act of March 3, 1879.

"Moterų Dirva" (Women's Field).
Published monthly by the A. L. R. K.
Moterų Sąjunga (League of U. S. C. Wo-
men's Alliance of America).

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly	\$2.50
Six Months	\$1.50
Single copy20
In foreign countries yearly	\$3.00
Six Months	\$1.75
Single copy25

"MOTERŲ DIRVA"

917 W. 33rd St., Chicago, Ill.

"MOTERŲ DIRVA"

Moterų mėnesinis žurnalas
Leidžia A. L. R. K. Moterų Sąjunga
KAINA:

Suv. Valstijose metams	\$2.50
Pusmečiui	\$1.50
Vienas egz.20
Užrubežyje metams	\$3.00
Pusmečiui	\$1.75
Vienas egz.25

"MOTERŲ DIRVA"

917 W. 33rd St., Chicago, Ill.

Bronė.

ORGANIZUOKIMĖS.

Pažvelgus į dabartinį lietuvių gyvenimą galima pastebėti džiuginantį apsiareiškimą, butent organizavimąsi. Vieni organizuojasi, kad pagerintų savo ekonominį būvį, kiti, kad sutvirtintų savo jėgas siekimui prie tikslo bei idealo. Mes-gi moterys per ilgus, ilgus metus buvome pavergtos, belaisvės, bejėgės ir be reikšmės. Tie tamsūs ir nelaimingi laikai praėjo, šiandiena pasaulis žiuri į moterys jau per šviesesnius žiuronus. Beveik visos kulturingesnės tautos jau pripažino moterims lygias teises. Nors moterys turi lygias teises, bet dar apsiareiškia anujų laikų išmetinėjimas, ypač lietuvių tarpe, kad moterims nėra reikalo imti dalyvumą

viešame gyvenime, kad moterų vieta namie rūpintis šeimynos reikalais, namų ruoša ir auklėjimu vaikų. Bet pažvelgus plačiau į pasaulinę istoriją, tuojaus ateina mintis priešinga tokiam neteisingam užmetimui. Štai, kad ir paėmus pavyzdį iš pastarosios pasaulinės karės. Gal niekad moterys nėra tiek pasidarbavusios pasaulyje, kaip laike pastarosios karės. Iškilus karei, vyrams išėjus kovoti už laisvę, moterys griebėsi darbo. Kad pagelbėjus savo tautai laimėti karą. Jos susiorganizavo slaugotojų būriuose, dirbo Raudonajam Kryžiui. Kaip kurios, net paliko šeimynas ir stojo ligonbutin, kad pagelbėjus aprūpinti sužeistus kareivius. Žo-

džiui sakant, nebuvo to darbo prie kurio moterys nebutų prisidėję. Laikė tos karės, ar ne Amerikos suorganizuotos moterų spėkos iškovojo sau lygias teises, kuriomis naudojasi šiandieną visų tautų moterys? Jog tai buvo sunki ir ilga kova pakol prieita prie laimėjimo. Kiek metų padėta šiai kovai, pakol sugebėta įtikinti Amerikos valdžią, kad moterys taip pat yra Dievo sutvėrimas, kad jos taip pat turi teisės dalyvauti politiniame ir ekonominiame gyvenime, kaip ir vyrai.

Iškovoję sau lygias teises, moterys šiandieną jau lošia kitokią rolę viešame gyvenime. Josios pradeda imti dalyvumą politinėje sferoje, kaip tai valdžios rinkimuose ir tt. Jau net keletą moterų tapo išrinktos į Suv. Valstijų senatą, kas parodo, kad moterys prieina prie didesnės pažangos, prie uolesnio veikimo. Ši pažanga netik tobulinasi Suv. Valstijose, bet ir kitose viešpatystėse, k. a. Anglijoje, Francijoje, Lietuvoje ir kitose šalyse. Kad ir Lietuvoje, ten moterys veikia steigiamajam Seime. Mokytojauja, dirba valstybės darbus. Organizuojasi, dėsta projektus, kad pagerinus tautos moterims gerbuvį. Josios kovoja prieš alkoholį, kovoja už katalikišką mokyklą ir t. t. Šie įvykiai aiškiai mums parodo, kad tik organizuotos spėkos tegali ką nors nuveikti Bažnyčiai ir tautai.

Kad Amerikos moterys nebutų susiorganizavusios, nebutų iškovoję sau lygių teisių, neturėtų progos užimti valdžioje vietos. Ne keltų tolyn civilizaciją. Tik didelė organizacija, tik suvienytas kunas tegali nuveikti didelius darbus. Pažvelgkime į mūsų Amerikos lietuvės moterys ir paklauskime, ar jos yra pilnai susiorganizavusios, ar jos atlieka tokius darbus, kokius jos gelėtų atlikti, jei

butų susiorganizavusios? Kiek dar tebėra kolonijų, kur nėra Mot. Sągos kuopų. Kiek yra tokių kolonijų, kur moterys dar tebmiega saldu miegą. Gal čia kaltė mūsų pačių sąjungiečių. Sena patarlė sako, "be pradžios nėra ir pabaigos." Jei mes pačios nedirbsime, aišku, kad darbas pats per save nebus atliktas. Tik sąjungiečių pasišventimas, pasiryžimas ir ištvermė galės padėti šiam darbui pradžią. Sąjungietės, imkime pavyzdį iš kitataučių moterų. Štai Airijos moterys, kaip jos veikia. Nėra tos kolonijos bei miesto, kur jos neturėtų organizacijos, kuriose jos veikia įvairiais budais. Laiko ruošos pamokas. Mokinasi įvairių amatų mokslus. Platina katalikišką spaudą. Įdomauja valdžios politiniais žingsniais. Gelbsti rinkti aukas katalikų Universitetams bei Kolegijoms. Renka aukas Kinų Misijoms, žodžiu sakant, jos atlieka milžiniškus darbus, kad pakelti savo tautos vardą, pagerinti žmonių buvį, platinti tikėjimą, apšvietą ir dorą.

Ar-gi nelaikas butų mūsų moterim susiprasti ir sekti civilizuotų tautų moterų pažangą. Ar nereikėtų pažūrėti giliau į ateitį, kokia laukia mūsų katalikišką visuomenę? Šiandieną, ypač Suv. Valstijose pradeda viešpatuoti įvairios rūšies pagonijos šmėkla. Ne katalikės moterys bando visokiais budais statyti pinkles mūsų tikėjimui. Štai jos platina taip vadinaimą "divorsą" persiskyrimą. Pažvelgkim tik į Anglų spaudą, ten pamatysime šimtais pavyzdžių tokių persiskyrimų, vyrų pametimų. (Tankiausia vyrai žmonas pameta... Red.). Netik nekatalikės moterys, bet jau kaip kurios ir katalikės moterys pradeda sekti tokią nesamoningą idėją. Be divorsų kas kart daugiau apsireiškia kitokių negerų dalykų šeimynose.

Moterys mokina vaikus ne katalikiškų principų. Atpratina juos nuo tikybos ir nuo katalikų Bažnyčios mokslo. Taip, kad vaikai užaugs išgamomis. Kaip tik moterys turėtų sekti Šv. Jono Krizostono pavyzdį.

“Kas yra geresniu darbu,” sako Šv. Jonas, “jei ne skiepinėti jaunose sielose gerus palinkimus, kurie nustato vaikų moralinį gyvenimą, jis mano mintyje yra kur kas naudingesnis, negu piešėjas bei skulptorius.” Kas-gi daugiau gali prižiūrėti vaikus, jei ne tėvai. Štai turėtų būti mūsų lietuvių moterų užduotis. Moteris lošia didelę rolę šiame darbe, moterys gali duoti vaikučiui to, ko jam trūksta. Vaikas tai yra jaunas žilvitis, kuri kiekvienas smarkesnis vėjalis gali sulenkti. Moterys, tai yra tas vėjalis, kuris gali padėti tam jaunam žilvičiui doros ir tikybos keliu eiti. Čia plati dirva mūsų moterims. Jei norime užauginti jauną kartą “sveika protu ir sveika kunu”—katalikišoj bei krikščionių darbininkų dvasioj, tai imkimės darbo. Kas gali padėti atsiekti šį brangų tikslą, jei ne Moterų Sąjungą. Kas turėtų turėti savyje 100 nuošimtį krikščionybės jei ne sąjungietės. Sąjungiečių privalėtų būti priedermė organizuoti visose kolonijose kuopas, steigti vakarinius moterims kursus, skiepinėti šią dvasią visoms moterims. Kas-gi kitas veiks, jei mes pačios sągietės busime apsilėdę. Ką-gi kaltinsime, kada užviešpataus šioj šalyje laisvamanybė, socializmas ir kiti gaivalai, kurie pavergs mūsų jauną kartą po savo priežiurą, tada nereikės nei Dievo, nei Bažnyčios, nei valstybės teisių; kaip dabar yra pavyzdžiui Rusioj, kur nepripažįsta nei Dievo, nei tikėjimo. Valdžia atima nuo tėvų vaikus ir mokina savo supuvusios idėjos. Amerikoje laisvamanybė pradeda

augti smarkiai. Girtuokliavimas, paleistuvystė apima mūsų liaudį visomis jėgomis. Ar mes moterys ilgai miegosime? Jei neveiksime, neorganizuosime katalikes moterys, neaiškinsime joms šį pavojų, tada beabejojų tikslas bus atsiektas. Taigi sąjungietės, stokime prie darbo. Štai Sausio mėnesį turėjome progos visos pasidaruoti. Pasistengkime pritraukti po savo vėliava kiekvieną pavyzdinę moterį ir mergaitę. Lai nelieka nei vienos kolonijos be Moterų Sągos kuopos. Kiekviena iš mus lengvai galime prirašyti bent po vieną narę savo kuopon.

Turiu viltį, kad kiekviena sągietė buvusiam vajuje dirbo kiek jėgos leido, kad atlikus savo organizacijos priedermę. Bet jus brangios sesutės, kurios dar nepriklausote prie Moterų Sąjungos išklauskite mūsų balso ir prisirašykite prie vienintėlės Amerikoje katalikių moterų organizacijos, kuri moteris auklėja tikybiniame ir tautiniame supratime, kelia dorą ir apšvietą, kad moterys būtų naudingos Bažnyčiai, tautai ir visuomenei.

Bronė.

Nuo Redakcijos.

Atsiprašome sąjungiečių už suvėlinimą šio “M. D.” numerio. Įvyko tai iš priežasties ligos redaktorės šeimoje.

Pirmas Lietuvos Seimas.

Lapkričio 13 d., 1922 m. susirinko Pirmas Lietuvos Seimas. Jo sąstatas toks: Krikščionių-demokratų frakcijos—15 atstovų, Ukininkų Sąjungos—12 atst., Darbo Federacijos—11 atst., Valstiečių Sąjungos ir Socialistų-liaudininkų bloko—20 atstovų, Social-demokratų—11 atstovų, Žydų—3 atst., Lenkų—2 atst., Darbo kuopų ir Vargingųjų Valstiečių (bolševikų)—5 atst.

Tuo budu iš bendro sąstato 78 krikščionių sparnas turi 38 atstovus, socialistai—35 ir mažumų—5 atst.

Balsų atskiri sąrašai gavo: 1. Krikščionių Demokratų Blokas—338,067 balsų arba 41.6 nuošimtį (Steigiamo Seimo rinkimuose gavo 317,443 balsus arba 46.5 nuoš.); Valstiečių Sągos ir Social-liaudininkų blokas—152,654 balsų, arba 18 nuoš. (St. Seimo rinkimuose gavo 155,725 b. arba 22 nuoš.); Social-demokratai gavo 84,747 balsų, arba 10.4 nuoš. (St. Seimo rinkimuose—87,051 balsų, arba 12 nuoš.); Žemdirbiai ir Pažanga gavo 27,175 balsų, arba 3.3 nuoš. (St. Seimo rinkimuose—11,939 balsų, arba 1.7 nuoš.); Žydai gavo 55,342 balsų, arba 6.8 nuoš. (St. Seimo rinkimuose—44,697 balsų, arba 6.4 nuoš. Lenkai gavo—54,093 balsų, arba 6.7 nuoš. (St. Seimo rinkimuose—32,820 balsų, arba 4.3 nuoš.); Vokiečiai gavo 15,878 balsų, arba 2 nuoš. (St. Seimo rinkimuose—7,235 balsų, arba 1.1 nuoš.); Darbininkų kuopos ir Vargingieji Valstiečiai gavo 51,421, arba 6.3 nuoš. (St. Seimo rinkimuose sąrašo nestatė); rusai gavo 11,084 balsų arba 1.4 nuoš. (St. Seimo rinkimuose sąrašo nestatė); Profesinės

Sąjungos gavo 2,539 balsų; “Žemės ir Laisvės” sąrašas—5,326; “Dalgio” Mikuckio, Damoševičiaus grupės—2,738; Bepartiniai—3,583 balsų; latviai—2,460 balsų; Kauno namų savininkai—1,244; Darbo Žmonių Sągos—1,303 b. Viso balsavo 812,195 (St. Seimo rinkimuose viso balsavo 682,538).

Pirmo Seimo rinkimuose mirtingą smugį gavo socialistų-liaudininkų partija surinkus per visą Lietuvą 8,547 balsus. Ši partija, panašiai santarai būtų visai nukračius, jei ne Valstiečių Sąjunga, kuri paliko su liaudininkų bloku. Prieš Seimo rinkimus social-liaudininkai ir valstiečiai padarė sutartį, kad abi frakciji gautus balsus rinkimuose pasidalina pusiau. Tačiau liaudininkams gavus nuostabiai mizerną rinkikų balsų skaičių, pastarieji nedrįso imti, o valstiečiai duoti iš pusės atstovų. Vis tik iš 20 šiom dviem frakcijom priklausomų atstovų valstiečiai paėmė 15, o liaudininkai—5.

Žiurint atstovų sąstate į akį puola krikščioniškojo sparno žymus suinteligentėjimas. Be įžymių pajėgų, kurios buvo St. Seime, dabar prisidėjo tokie asmenys, kaip juristas St. Šilingas (buvęs Valstybės Tarybos pirmininku), teisininkas Oleka (Vidaus Reikalų Ministeris Galvanausko kabinete), V. Karoblis (Teisingumo Ministeris keliuose iš eilės kabinetuose), inžinieris Vl. Skardinskas, teisininkas Pr. Raulinaitis, Dr. L. Bystras (universito profesorius) ir kiti. Liaudininkų ir Valstiečių blokas šiuo žvilgsniu paliko koks buvęs.

Daugiausia čia liaudies mokytojų, provizoriai ir tt. Social-demokratų frakcija, St. Seime turėjus įžymių inteligentų (prof. Čapinski, Bielinį) ir keletą stambesnių "buožių," dabar žymiai nubluko palikus su bergždžiais rėksneliais (kaip atst. Purėnienė, Plečkalis) ir smulkučiais naujokėliais. "Darbininkų kuopų ir vargingųjų valstiečių" arba aiškiau tariant, bolševikų grupę sudaro ir-gi smulkus žmogiukai, kuriuos artimiausi jų draugai social-demokratai jau suspėjo pakrikštyti "Baltrukais."

Žydai ir lenkai, del nepalankaus jiems išrišimo rinkimų įstatymo, Seiman nesilanko. Tuo budu krikščionių frakcijos turi didžiumą atstovų. Tik ši didžiuma nėra patikrinta ateičiai. Ypač yra žinoma žydų notura. Jie mėgsta derėtis. Anot vieno sodiečio, žydas dešimts kartų išvažiuoja iš kiemo ir vėl sugrįžta—vis tik pakulas paima ta kaina, kokios nor savininkas. Greičiausia taip ir bus, kad žydai šiek tiek pasiderėje, pasiginčinę grįž Seiman. Del lenkų galima manyti, kad jie pasiliks už Seimo sienų, kaip ir Steigiamam Seime.

Nebesant žydų ir lenkų, krikščioniškosios frakcijos gal viešpatauti Seime, kaip joms tinka. Tačiau jų valstibingumas yra viršiausiu idealu. Negalėdamos susitarti su kitom frakcijom, jos pačios vienos sudarė laikiną Seimo prezidiumą, paimdamos tokias ir tiek vietų, kurios sulig proporcingumo sistemos ir principų joms priklauso. Prezidiumas dabar toks: Dr. L. Bistras (krikšč-dem.) pirmsėdis, kan. Staugaitis (ukininkų są-gos) —vice-pirm., K. Ambrozaitis (Darbo Fed.) pirmuoju sekretorium. Kitos vietos palikta tuščios del kitų frakcijų žmonių.

Pirmam Seime jau įvyko incidentų. Del nepagerbimo tautos, neatsi-

stojant giedant imną ir darant atstovams iškilmingas priesaikas bei pasižadėjimus, bolševikų grupė liko pašalinta dešimčiai posėdžių. Be to, paaiškėjus, kad vienas bolševikų atstovas, K. Dominas, norėdamas pasiliuosuoti iš Lietuvos kariuomenės, pareiškė, kad jis rusų pilietybę prii-mas. Šios žinios apie Maskvos agentą sukėlė labai audringo upo dešiniųjų sparne ir bolševikų grupė vos tik nebuvo fizinė pajėga išlėkdinta iš Seimo.

Del bolševikų atstovų, įėjusių Seiman po apgaulinga darbininkų ir vargingųjų valstiečių skraiste, nerims-ta plačioji visuomenė. Ir tenka manyti, kad ji tol nenurims, kol Maskvos agentai iš Seimo nebus iškrapštyti.

Pirmam Lietuvos Seime yra trys moterys: mok. M. Galdikienė, mok. Em. Gvildienė ir pris. advokato padėjėja Liuda Purėnienė. Pirmos dvi moteri priklauso krikščionių-demokratų frakcijai, yra buvę St. Seimo atstovėm, rimtos, didelio išsilavinimo ir darbingumo atstovės. Liuda Purėnienė priklauso social-demokratų frakcijai, kuri trumpu laiku jau parodė mėgstanti barnius, priekabes ir plepalus. Social-demokratams, kaip amžinos opozicijos frakcijai, tokie atstovai ir tetinka.

Pirmam Seime jau įvyko incident-nėra Žemdirbių ir Pažangos atstovų, kadangi nė vienoj rinkimų apygardoj jų sąrašai nesurinko renkamojo skaičiaus balsų. Nepatekę Seiman, pažangiečiai savo opoziciją prieš vyriausybę dar labiau paaštrino. Prof. Voldemaras ir A. Smetona "Krašto Balse" dar su padidėjusia fantazija rašo apie grabus, prapultis, šermenis, žvakes ir tt. Mažiausią krašto nelaimę jie didina šimteriopai, visą kaltę versdami ant vyriausybės. Jei

kitos partijos butų ėję pažangos vadų taktu—butų niekinę ir alsinę žmones atsistojusius prie valstybės vairo, tikrai Lietuva butų atsidurus grabe, butų nuėjus prapultin. Rodos, tą geriausia žino Voldemaras ir Smetona.

Gruodžio 22 dieną išrinkta valstybės prezidentu Al. Stulginskas—Ukininkų frakcijos narys. Derybos dėl prezidento ėjo labai ilgai ir sunkiai. Krikščioniškosios frakcijos buvo sutikę su valstiečių-liaudininkų kandidatu, Petru Leonu, tik įsidrąsinusiems valstiečiams-liaudininkams pradėjus reikalauti iš krikščionių, kad jie išsižadėtų savo svarbiausių principų, butent: sutiktų atskirti bažnyčią nuo valstybės, sutiktų pašalinti iš mokyklų dėstymą tikybos, sutiktų įvesti civilius (court'o) šliubus ir krikštus. Krikščionys čia jiems pasakė: gana! Nors gerai nusimano, kaip sunku bus išlaikyti valdžią ant savo pečių, turint didelę opoziciją Seime, vis tik drįso ją paimti. Paėmė ir valios ją nešti.

Išrinkus prezidentą, Seimas išsi-skirstė Kalėdų atostogoms—iki Sausio 9 d. 1923 metų. Po atostogų seks Ministerių Kabineto sudarymas. Iš kokių žmonių jis bus sudarytas, tuo tarpu sunku pasakyti. Bet greičiausia jis bus nepartinių žmonių arba Darbo Kabinetas.

Rimtai kalbama, kad šio Seimo dienos nebus ilgos. Prie tokio sąstato jis vargu galės dirbti. Labai galima, kad apie sekantį rudenį seks nauji rinkimai.

Pagyvensime—pamatysime.

Lašas.

Paskutiniai Syvai.

(Feljetonas).

Prezidentas Poincare stovėjo padabintoj vietoj ir žiurėjo, kaip tvirtas raūdonveidis prancuzas žandaras, kai geležinėm replēm, apglėbęs laikę perkritusį Šulčą.

—Na, kaip?—klausia nekantraujantis prezidentas.

—Neina! Viską išspaudžiau! Tuščia!— atsakė ištikimas žandaras.

—Tik tu pamėgink, gal but.... Žandaras vėl išsikėtė, įsitempė.

—Eina?

—Lašas išsisunkė.

—Matai! Aš tau sakiau—apsidžiaugė Poincare. —O, aš jį žinau, jis gudrus. Na, dar suimk!

—Daugiau neina—kategoringai pareiškė žandaras ir paleido Šulčą.

—Ką padarei?! sušuko prezidentas. Nepaleisk, jis kariauti pradės.

—Ne kareivis iš jo daugiau. Tik jus pasižiurėkite į jį, koks gi iš jo karys?

—O, vokiečių tu nepažįsti! Jie gudrus.

Paliuosuotas Šulcas pargriuvo žemėn. Poincare užsimintyjo. Žandaras, naudodamasis poilsiu, užsidegė pypkę.

Prie grupės prisiartinio užjaučianti Amerika:

Miršta nelaimingasai Šulcas!—ir iš pasigailėjimo įvarvino jo burnon keletą lašų vyno.

Poincare atgijo:

—Na, spausk toliau—įsakė žandarui.

—Susimylėkit, juk visą išspaudėm.

Ne, nevisa. Amerika tik ką įpylė jo burnon keletą lašų vyno.

Ir vėl žandaras apėmė Šulčą ir griaužė, kol nepasirodė lašai Amerikoninio vyno.

—Ana, matai! sušuko Poincare.—
Eina.

Tačiau po šitų sunkiai išspaustu
lašų visos žandaro pastangos ėjo vel-
tui ir jis vėl paliuosavo Šulčą. Atėjo
Anglija ir nustebo.

—Jei jus neatsisakysit nuo šios
politikos, pareiškė Anglija ponui
Poincare, tai aš busiu priversta nu-
traukti bendravimą.

Paskui prisiartino prie Šulco ir su-
vertė visą stiklą viskės. Poincare to
tik laukė.

—Ei, žandare!

—Atsikovėpęs žandaras smarkiai

suėmė Šulčą ir paleido tik po to, kai
išėjo išgertas gėrimas.

Atidavęs ir šitą pasistiprinimą
Šulcas vėl nuvirto.

Pro šalį ėjo Italija ir ji iš pasigai-
lėjimo norėjo pastiprinti Šulčą, bet
pastarasis šį kartą kategoringai pa-
stiprinimo atsisakė:

—Kam-gi visa atiduoti Poincare
per mane, geriau atiduokit jam tie-
siog, bent greičiau numirsiu.

Šitą pasaką dabar visų šalių auk-
lės pasakos vaikams. Tik jos neseks
Prancuzijoj.

M.

Moteris Ir Moterystė.

Viešpats Dievas tarė:— “Negera
žmogui buti vienam. Padarykime jam
padėjėją į jį panašią...” Sutvėrė juo-
du, vyriškį ir moteriškę. Ir Dievas
juodu palaimino ir tarė: “Veiskitės ir
dauginkitės, ir pripildykite žemę.”
Tais paties Viešpaties Dievo žodžiais
moterei suteikta kilniausias ir šven-
čiausias uždavinys—tikslas— Dievo
garbintojų dauginimas ir jų auklėji-
mas. Sutvėrėjo garbei. Tat moterystė,
kurios vadaujančiu nariu ir daly-
viu yra moteris, turi išlaikyti čia že-
mėj žmonių giminę ir per tai padidin-
ti skaičių paskirtųjų į amžiną laimę.
Pirmojo žmogaus kuną Dievas pats
yra padaręs iš žemės ir įkvėpęs į ją
nemirštamą sielą. Sekančiųjų gi
žmonių kunų formavimui Jis įkurė
moterystę, kuri pavaduoja Sutvėrė-
ją tame dalyke. Moters uždavinys
sulig Šv. Tomo Akviniečio ir kitų
šventųjų tėvų, esąs pagaminti ir su-
formoti harmoningas, sveikas bei si-
metriškas žmogaus kunas, gi patsai

Dievas sutvėria kiekvienam žmogui
nemirštamą sielą, kurią su juo ir su-
jungia. Toji-gi siela kiekvieno žmo-
gaus, pabaigus jo kunui savo misiją
šiam gyvenime ir jam sugrižus į
žemę savo motiną, jį sujungia su Die-
vu. Ir žinoma tas pilnai įvyksta tik
tuomet, kuomet gyvuliškasis žmogus
jo kunas, visame kame esti palankus
ir klauso sielos rodomąjį Dievo kelią.
Moters gi uždaviniu ir yra žmogų
išmokinti to palankumo bei paklus-
numo Dievo balsui.

Tad, ar gali kas lygintis gyvenimo
tikslu kilnumu su moterimi?

Kieno darbų vaisiai eina stačiai
Viešpačiui? Tik moteris turi tokios
laimės, kad savo darbo pasekmės—
vaikų sielas stačiai aukauti Dievo
garbei. Ar tėvas, kurio uždavinys yra
užlaikyti vaikus ir visą šeimyną ma-
teriališkai, šiuo žvilgsniu gali susi-
lyginti su moterimi ir jos pašaukimu.
Toli gražu, jis ant visados liekasi jos
tarnu ir padėjėju sunkiame ir patva-

ringame darbe—vaikų auklėjime.

Bet ar iš vyrų pusės buvo ir ar yra daromos pastangos, kad moterį, dėl aukšto jos pašaukimo ir atsakomingo tikslo, pastačius tinkamoj pagarbos vietoj ir jai reiškus paklusnybę ir tinkamą patarnavimą? Ar nuo to laiko, kuomet Dievo žodžiai:—“Veiskitės ir dauginkitės” pradėjo realizuotis gyvenime, moteriai buvo atviras kelias į tikslą ir ar niekas jai nekliudo savo pašaukimui tarnauti? Tais tad klausimais pradžioje šio rašinio ir aš noriu pakalbėti, kiek tai leis mano išmanymas bei žinojimas tame dalyke.

Kam nesvetima yra senovės istorija, tas gerai žino, jog senų senovės laikais, daug metų prieš Kristaus užgimimą moteris buvo vyro (autokrato), tarnaitė, vergė. Ji buvo stipresnės vyriškio raumeninės jėgos priversta tarnauti jo žemiems palinkimams — geiduliams ir nelaiminga moteriškė savo pamintomis bei pavergtomis teisėmis turėjo būti vyrui nelyginant gyvuliui jo geidulių patenkimo įrankiu. Šiek tiek moters gyvenimas Graikijoje ir Romos valstybėje buvo geresnis ir švelnesnis jos sąlygos prieš Išganytojaus atėjimą. Bet visais senovės amžiais su didžiausia panieka į ją buvo žiuroma, geteros-paleistuvės bei prostitutės daug garbingesnę ir svarbesnę vietą užėmė visuomenyje graikų ir romiečių, kaip ištikimosios dievams vyrų žmonos. Tais amžiais, moterei nepripažinta nei sielės, nei proto. Berods, ir šiais amžiais, kur kilnus Kristaus mokslas nepadarė savo įtakos, moteris yra paniekinta. Mahometaniškoje šalyse, moteris vargsta haremuose enuchų, savo pono tarnų, valdoma. Juk rodosi Turkijos sultonus negalima pavadinti tamsuoliais, o vienok toksai Abdul-Hamidas su savo žmo-

nomis biauriau elgiasi, kaip mes su šunimis. Afrikos provincijų karaliukai savo haremuose pačių turi po keletą šimtų net tukstantimis. Tų kraštų misijonieriai pasakoja, kad nėra dienos, kurioje karaliuko būdėliai nenužudytų mažiausiuose daiktuose prasikaltusios vienos iš jo žmonių. Mirus gí, karaliukui užmuša į 40 jo buvusių moterų ir jų krauju laisto velionies grabą.

Bet dar liudnesnių reginių galima patirti senovės Kinuose ir Induose. Gimus kinų mergytei, nusigąsta šeimynos vyrai, ypač jei šeimynoj jau daugiau buvo dukterų negu sunų. Jau vėl mergaitė, negalinti nieko arba tik mažai uždarbiauti, negalinti valdininkauti, kam nors mirus negalinti atnašauti, taigi nenaudinga šeiminkui, nei kitame po mirties gyvenime esant! Taip aimanuodavo senovės kinietis, rods, negalvodamas, kad vyriškis, budamas įstatymų leidėjas, viešpats šeimoj ir valstybėj, dėl tariamo moteriškos lyties nenaukingumo mažiausia yra pats tiek kaltas, kaip ir moteris. Kinuose (net ir šiais amžiais) moteris privalanti tik visuose daiktuose klausyti ir visuomet prieš vyrus-beširdžius nusileisti. Minėtose šalyse nesuskaitomos daugybės tik ką gimusių mergyčių nusmaugia, nutroškina, net gyvas žemėmis apkasdami, prigirdydami arba išmeta badu numirti ar žvėrimis su draskyti ar kitokia mirtimi ją pašalina. Pagonų tautos, juk paprastai nelaiko baustinu dalyku vaikus tiesiog užmušti arba laukan išmesti. Nebuvo išimtis ir dabartinių Europos tautų pagonys prabočiai: lietuviai ir germanai taipgi praktikavo išmetimą ir žudymą dargi net silpnų dėl senatvės senelių. Tokią teisę dar XIX-me šimtmetį palaikė pietų Afrikos hotentotai, kurie savo netinkamus, ne-

galinčius savaimi išsimaityti, senelius, tėvus ir motinas išgabendavo į dykumas žvėrių sudraskymui. Panašių teisių XVIII-me ir XIX-me šimtmečiuose turėjo Naujosios Gvinėjos, Sibiro, Amerikos ir kitų šalių gyventojai. Kai kurios indijonų giminės, pasenusių tėvų išmetimą bei tiesioginį nužudymą žymėdavo net kaip religinę šventę! Bet grįžkim į moterį. "Patapk stiprių sunų motina!" taria nuotakai indusų kunigas jos ištekėjimo dieną, jai gi, baisiausia nelaimė jei šis noras ne įvyks! Nelaimė jai, jei moterystė paliks bevaikę arba gimis tik dukters. Tas turės būti jos kaltė. Tuomet ją baisiai niekins ir jos nelaimingas dukrytes žudys. Dar 1908 m. kaikuriose Indijos provincijose Britų valdžia surinko žinias, jog vienam tukstančiui vyrų pereina nuo 450 iki 850 mergaičių. Reiškia tas moterų žudymas atsiliepė —tebeturi pėdsakių ir dabartyje, o gal ir šiandien nors draudžiant Anglų (Britų) valdžiai tas žudymas veikia. Netoli mojų praeity Indijoje buvo plačiai praktikuojama deginimas. Ir kadangi induose daugybė mergaičių apvesdinama dar penkių metų amžiaus, o 1911 m. tenai buta apie 2 milijonu ištekėjusių moterų, nepasiekusių dar savo amžiaus 10 metų, todėl numanu, jog toks likimas patikdavo našles dar vaikystės amžiuose. Tik paskutiniaisiais laikais kolonizatoriai anglai tiesia savo krikščionišką ranką nelaimingoms indų moterims, griežtai užkirsdami kelią beširdžiams žudymams. Bet kaip rodo istorija, nevisuomet indusų ir kinų moteris taip buvo pažemintos, kaip žiloje senovėje ir dabar. Indų istorijos viduramžiais buta įžymių moterų filosofijų ir poečių. Taip baisiai tų tautų moteris pažemino senovės klaidingi įsitikinimai ir dabartinė jų religija Islamas. O ištie-

sy, tokių įsitikinimo jausmų tų kraštų žmonėms davė vien tik klaidingas žmogaus egoizmo pagimdytas tikėjimas Islamas (Mahometo "ego nuopelnas). Tokių žvėriškų kankynių net tamsiausios pagonų tautos nėra vartojusios. Paveikslui, Salvatore misijonierius praneša, kad Karalinų salų gyventojų moteris socialiniu atžvilgiu visai nepriklauso vyrų autokratijos, bet yra visai savaimingos. Tenai, šeimų ir giminų turtai, kaip ir viršenybės titulai eina ne nuo tėvo į sunų, bet seserų vaikams. Moters vyras šeimynoj vaidina tiktai antraeilį vaidmenį, gi pirmuoju yra moteris. Giminės stiprumas laikoma tik moterų linijoj.

Leipcigo, tyrinėtojas Veule, 1908 m. iš pietinės Vokiečių Rytų Afrikos taip rašė: "Čia, Rytų Afrikoj mes gyvenam visišką moterų teisių srity; čia tėvas visai nieko nereiškia. Vedęs moterį vyras, palikęs savo tėvus, traukia į savo uošvės namus. Tokių pat pirmenybės teisių turi Navajų, Naujojoje Meksikoje, Ariz. ir šiaurinėse Amerikos šalyse. Ji, o ne jos vyras turi teisę valdyti turtą, bausti vaikus etc. Taigi tokių tautų moteris nereikalinga vaduoti iš socialinės prigulmybės. Jos kaikuriais žvilgsniais turi daugiau teisių, kiek stengiasi jų gaut kraštutiniausios nudien moterų teisių kovotojos. Bet tyrinėtojas Finšas rašo iš tų pačių Karolinų salų, jog ten del visiškos moterų viršenybės esamą pasileidimo doros nupuolimo. Taigi ir iš tos kai ir verguvės reikia moteris išgelbėti. Ir tiesa, toji viršenybė moterei, maždaug, visai nereikalinga, jai tik reikia suteikti liuositybė, kaip rašinio pradžioj minėjau, savo pašaukimui tarnauti. Bet dėja, kaip matome, jog nei to, civilizuotos Egiptiečių, Babiloniečių, Graikų, Romiečių tautos nenori pripažinti. Ir

kas pajęgtų, nei popieros nepakaktų, surašyti tų tautų daromas moterims skriaudas. Tik štai užginsta Kristus pasaulio šviesa, kuris savo galingu mokslo autoritu atmainė senojo pasaulio, visų pagonių tautų pažiuras į moterį. Jisai visais žvilgsniais moterį sulygina su vyru. Švenčiausioji panelė, Dievo Motina, viso pasaulio gerbiama ir garbinama, pastatė moteriškę tinkamoje jai vietoje, parodydama joms auklėjimo bei moters pašaukimo — tikslo pavyzdį. Kaip gali Krikščionys žeminti moterį kaipo moteriškę ir kelti rankas į Švenčiausiąją Panelę?! Jėzus Kristus liepė vyrui mylėti savo žmoną, kaip Jis pamylėjo savo Bažnyčią, liepė vyrui mylėti pačią kaip save. Bažnyčia visur ir visuomet skelbė tą mokslą. Vyro ir moters susirišimas moterystės ryšiu iš pat pradžios buvo paties Dievo pašvęstas, todėl visuomet laikyta šventu dalyku. Romėnai, iki tol į moterystę žiūrėjo kaip į paleistuvystės įrankį, Kristus gi mokslo įtaka pastatė pagarbingoje vietoje. Didžiausioje garbėje ir rupestingai pildomi buvo Kristus žodžiai: "Tatai, ką Dievas yra sujungęs, žmogus teneskiria" (Mat. XIX, 3). Jeigu kartais Bažnyčia panaikindavo natūralės moterystės kontraktą, tai darydavo įrankinė arba ministrālė valdžia, bet ne grynai bažnytinė. Ta įrankinė valdžia papa Grigalius XIII, 1585 m. panaikino moterystės kontraktą belaisvių, išvežtųjų iš Afrikos Amerikon ir tuo budu atskirtų nuo savo pačių. Sunku buvo tiems vergams tapusiems krikščionimis, palikti moterystės ryšiais surištiems su savo pačiomis, nuo kurių jie buvo visiškai atskirti. Papa paliuosavo juos nuo pirmosios moterystės, kad galėtų vesti pačias tame krašte, kur jie buvo priversti apsigyventi. Taip pat pa-

sielgė Urbonas VIII 1624 m. ir 1627 m. Pijus V panašų paliuosavimą suteikė Indijos gyventojams 1571 m. Visą tai padaryta, žinoma, tam tikrų priežasčių dėka. Bažnyčios Koncilijus Tridente (1545—1563 m.) šiaip del šito yra nutaręs: "Jei kas tvirtintų, kad moterystė neesąs vienas iš septynių Sakramentų, Viešp. Kristaus įsteigtas, tik Bažnyčioj žmonių pramanytas ir nesuteikias malonės, teesą atskirtas (Cap. I. Trid. konc.). Taipos-gi Naujame kanonų kodekse aiškiausiai pasakyta: "Tikra ir atlikta moterystė, negali buti suardyta, jokia žmogaus galybė, del jokios priežasties, tik mirtimi." (Cap. X. Ar. 1. Can. 18).

Moterystės meilė privalo buti kilni, giliai dvasioj savo šaknis įleidusi, nevien tik jausmuose paskendus. Jausmų pagaminta meilė eina silpnyn, nyksta, patiems jausmams silpnėjant. Tikroji moterystės meilė turi išlikti nesuilpnėjusi iki karsto lentai. Amžius netik neprivalo ją silpninti, bet priešingai, turi stiprinti. Labai gražiai apie tą moterystės meilę pasakė vienas didžiausių Vokiečių poetų savo knygoj: "Das Lied von der Glocke — Schiller: "Die Leidenschaft fleiht, Die Liebe muss bleiben" (Geidulys nyksta, meilė tur palikti).

Yra tokių nelaimingų atsitikimų moterystėje, kad negalima kartu gyventi, arba bendras gyvenimas darosi taip sunkus, kad pati mirtis nebegali buti sunkesnė. Kas tuokart daryti? Liudnas butų tokios moterystės padėjimas. Kur gi dingtų Krikščioniškosios moterystės ana meilė ir vienybė, kuri vis-gi turėtų išreikšti Kristaus meilę bei vienybę su Bažnyčios. Koksai butų didis paniekinimas ano didžio Sakramento, jeigu meilės vietą užimtų neapykanta vienybės vietoj butų suirimas! Tokiuose

atsitikimuose moterystės, nėra kitos išeities, kaip tik vesti atskiras gyvenimas, abiem jos nariam. Tas atskyrimas moterystės ryšio neardo. Nereikėtų skirtis savo valia, bet privalėtų atsiduoti Dvasiškojo teismo nuosprendžiui. Del šitokių atsitikimų ir jo mėgiamų pasekmių, į moterystę teprivalo stoti tik tie, kurie nėra pašaukti į aukštesnį mergystės stovį. Bet ir tie, kurie mano esą pašaukti į moterystę, privalo į ją stoti gerai apsimastę ir atsargiai; ypatingas atsargumas turėtų būti tame, kad kurie nors materjaliai dalykai neturėtų savo įtakos gyvenimo draugo arba draugės pasirinkime. Kas materjalius dalykus aukščiau stato negu žmogaus asmens vertybę, tas šios visiškai, visiškai neišmano ir nemokės branginti, kad ir geriausią žmogų. Kiekvienas stojantis moterystėn turėtų įsidėmėti šiuos Sillerio žodžius: "Taigi išstirk, kurs amžinai rišiesi, koksai judviejų širdžių yr' ryšys! Trumpa svajonė, ilgas gailėsysis." (toj pačioj knygoj:— Das Lied Von Glucke). Kad žemaičiai ir lietuviai eidami moterystėn jieško dažniausia ne žmogaus, tik turtų, tai liudija ir ši patarlė:— "Ir ožka ištekėtų, kad pinigų turėtų." Atradę sau gyvenimo draugę ar draugą einantieji moterystėn dažniausia nesisstengia pasiinformuoti, ar ji dora, ar išmintinga, ir ar galės su ja draugiškai, meilėj ir vienybėj pragyventi visą savo amžių. Bet pirmiausia apskaito turtų reikalus, nusprendžia, kad jam tiek ir tiek reikia gauti iš pačios turto—pinigų etc. Ir tada tokis jaunikaitis, (nes tas moterų pusėj, kaip ir visai neapsireiškia, išskiriant tik vyruose) patenkintas, kuomet gauna gyvenimo draugę, taip sakant, dikčiai pinigųotą. Visi šitie nenormalus aktai, žemina moters pašaukimą, niekina jos

asmenybės vertę ir nesupranta, ar nenori suprasti, kilnaus moterystės idealo. Tokis trukumas privedė prie žlugimo net galingąją Romėnų tautą senovėje, gi šiais amžiais prie išsigimimo pamažu eina ir galingoji Prancuzijos valstybė. Tos nedorybės vengime, dėja negalime pasigirti ir mes lietuviai, tuolabiau išeivija laimės kraštuosna. Moterystės idealas bei moterų uždavinys yra detalai ir pulkiausiai nušviestas lietuvių žymiausio mokslinio ražytojo, Vyduno knygoje "Gimdymo slėpiniai" (kuria, mano širdingas paraginimas yra jums moterys, atydžiai perskaityti). Jis rašo: "Nebutų mūsų, nebutų to nuostabaus gyvenimo, jei nebutų gimdymo." Iš jo mes stojame gyveniman. Per ją mums teikiamas kunas, kurs iš lengvo tarpsta, didėja ir pasidaro regimu daiktu tarp kitų daiktų ir mums tarpininkauja visam gyvenimui sužinoti. Gimdymo svarbumą, rods, visi žmonės giliai nujaučia. Jis žmones traukia savęsp nesuprantamais, bet aiškiai jaučiamais, maloniais ir kartu skaudžiais ryšiais. Gimdyme žmonės numano viso esimo šaknis. Užauga žmonės patiria gimtie linkimus, paklauso jų ir gamina vaikus, bet lyg iš netyčių, nenumano jie to nuostabumo, kurs čia viešpatauja ir tuo nejausdami jokios atsakomybės. Jei žmonės gimties slėpingumą kiek nujaučia, tad jiems drovu apie tai ir kalbėti. Kiti net laiko visą gimtį nuodomingą. Pagaliau yra ir tokių žmonių, kuriems gimdymo dalykai yra tinkami tik pasišaipyti ir niekams plepėti. Bet mažai kas nujaučia, koks augštas dalykas, koks neišmatomai svarbus veikimas yra gaminimas. Tikrai gaminimas yra šventas dalykas. Norint iškopti iš gašlumo rašo toliau, iš neskaistybės reikia traukti

savęsp kilnius jausmus, šviesų upą skaisčias mintis. Tuo žmogus kuriasi pasaulį, kuriame nebeturi vietos tas, kas priešinasi žmoniškos gyvybės dėsniams.

Gimties gyvenimas yra doras, kuomet jis seka savo tikslus. O tasai tėra vienas, butent gaminti. Musų-gi laiku, ypačiai vadinamose kultūros šalyse, žmonės nenori vaikų, bet nori gimties smagumynų. Aišku, kad abiem gimtim taip susidedant, abi prieš dorą nusizengia. Apsivedusiųjų ir nevedusiųjų padėjimas čia jokio skirtumo nepadaro. Berods, niekas ištiesų, nepajęgtų įrodyti, moters užduoties niekingumą, bereikšmingą etc. Visi gerai matome, kad ten apsišvietimas, kultura, dora bei religija stovi žymiai aukščiau, kur jaunimas, naujoji piliečių karta yra gerai išauklėta. O pastarųjų didelis ar mažas išauklėjimas, priklauso išskirtinai vien to krašto moterims, kiek jos padėjo pastangų, pasišventimo tam savo kilniam idealui realizuoti. Taigi, kaip matome, iš atžvilgio dvasinės žmonijos kultūros, jos dorinio išauklėjimo moters uždavinys ir nuopelnas jo vygdyme yra begaliniai didelis, milžiniškas ir tiesiog neapribojamas. Dabartės pažvelgime iš kitos, butent sociologinės pusės į moters nuopelnus ir jos tame vertybę. Garšus sociologas 1) Dr. Wardas tyrinėdamas spėkas veikiančias žmonių draugijoje, jis jas skirsto į 3 skyrius, tarp kurių filogenetiškam 2) skyriui duoda žymiausios reikšmės tarp kitų dviejų:— sociogenetiškų ir ontogenetiškų spėkų.

2) Tai yra spėka draugijoje, kuri neduoda išnykti nuo žemės paviršiaus žmonių veislei, kuri pastumia prie gyvybės ir užlaiko rases bei tautas.

1). Sociologija yra mokslas apie

žmonių draugiją: kaip dabartinės formos susikrovė, kokios jose darosi atmainos ir kas tāsias atmainas gimdo. Pirmiausia jam rupi susekti, kokios galybės verčia žmones sueiti į kruvas, tverti draugijas, jas užlaikyti ir tobulinti. Gi socialinėj filogenetikoj, kaip matėme ją sąvokodami pamatiniu ir net vieninteliu veiksmu yra moteris. Šias spėkas, Patrimpas savo knygoje "Evoliucija ir Revoliucija" šiaip paskirsto: 1. Prigimtoji meilė. 2. Romantiškoji meilė. 3. Moterystės meilė. 4. Motiniškoji meilė ir 5. Giminiškoji meilė. (Tais p. Patrimpo eksperimentais, aš čia ir pasinaudosiu, nes pats savaime, sociologas esu niejokis).

Žmonių prigimtyje guli patraukimas vienos lyties prie kitos. Tą patraukimą galima sumažinti, reguliuoti, bet visai panaikinti (kaip to nori Tolstojus) yra netik negalimas ir absurdiškas dalykas, bet ir priešingas gamtos įstatymams. Be to prigimtojo lyčių patraukimo, nebutų žmonių dauginimosi ant žemės, bet išnyktų žmonių veislė. Ir nėra abejonės, kad nėsant filogenetiškųjų spėkų žmonių draugijoje, jie apmirtų ir galop išnyktų nuo žemės paviršiaus. Antrapus vertus, neatspiriami lytiniai instiktai reikalauja butinos reguliacijos. Tiesa, jie ir yra reguliuojami, tam-gi tikslui tobulai patarnauja moterystės sistema. Žiurint iš sociologiškos pusės, prigimtoji meilė yra tokia smarki sociališka galybė, kad prieš ją turi nulenkėti galvą visos kitos. Ji suveda kruvon poras, platina žmonių veislę žemėje, tveria draugijas etc. Bet reikia pripažinti, kad prigimtoji meilė yra gyvuliškasis jausmas. Kad jį padarius žmonišku, reikalinga apdailinimas, pagražinimas, reikalinga jis padaryti kilnesniu, augštesniu. Taigi, pas dau-

giau išsilavinusias tautas, prigimtoji meilė atsirado maž-daug XI-me šimtmečiu. Moteris, romantizme, tampa idealizuojama, dėl jos atliekami didvyriški darbai, daromi neįtikėtini pasišventimai. Tuo akstinu, pas vyrus išsidirba vyriškumas—tvirtumas valios, drąsumas, guodas.

Vis tai yra pamušta doriškais elementais: Karžygis laiko už savo priedermę ginti tiesą, užstoti už silpnus, atkeršyti už įžeidimą ir užlaikyti dorą. Kiek daug romantiškoji meilė prisidėjo prie pakėlimo žmonių veislės ir išdirbimo joje doriškų ir didvyriškų pusių, kiekvienas gali patirti iš Cornisch'o veikalo "Chivalry" (Karžygiškumas). Vyrai beidealizuodami moteris, reikalavo, žinoma, kad jos atsakytų idealui. Tuo budu romantizmas prisidėjo ir prie moters virtutiniai bei estetiniai pakėlimo. Vyrai moters akyse privalo būti darbštus, taupus, dori, inteligentiški ir guodus. Norint patikti moteriškai, vyrui priseina darbuotis, neretai labai sunkiai, o tas yra nepaprastu akstinu prie įvairaus pasikėlimo. Antra vertus ir vyras reikalauja, kad moteris būtų jo verta. Vyro reikalavimui išpildyti ir moterei priseina nemaža padirbėti, kad galėtų atsistoti ant "idealo augštybių," kas sumoje paėmus, veda civilizuotą draugiją vis aukšty, tobulyn. Taip tatau romantizmas priduoda prigimtąjai meilei skaistumą, grožę ir tampa civilizujančiu vaidmeniu.

Nors romantiškoji meilė dažniausia pasibaigia moteryste, tačiau meilė vyro ir žmonos daug skiriasi nuo meilės jaunikio ir "idealo." Romantiškoji meilė remiasi tik širdimi, moterystės meilė žiuri daugiau proto. Gašlumo užgānėdinimas greitai praeina, o tuomet ataususios galvos pradeda ieškoti kitokių siekių, labiau

pasitikinčių ir ateičiai daugiau žadančių. Moterystės meilė turi savyje daugiau vertybės, naudingumo, tęsiasi ilgiau, taip sakant yra "dvasiškesnė" už romantiškąją meilę, taip kaip šita yra dvasiškesnė už prigimtąją. Nėra vietos, moksliskai prirodyti, jog pati prigimtis reikalauja monogamijos t. y., kad vyras turėtų tiktai vieną pačią, ir jog poligamija (daugpatystė) ir poliandrija (kuomet moteris turi daug vyrų) atsiranda tik prie ypatingų sąlygų. Užtenka konstatavimo, jog žmonija, nežiurint į religinius jų interesus, vis daugiau ir daugiau pripažįsta monogamijos reikalingumą ir surištų moterystės ryšiumi porų neatskirtinumą. Vedęs vyras turi aprupinti ne tiktai save, bet ir mylimą pačią ir mylimus vaikelius su ja pagimdytus. Tos pastangos juk nenuėina niekais, bet turi skardaus atbalsio visuomeniniame progrese, pažangoje. Vyras dirba ir stengiasi jau ne delto, kad paliktų kam kitam (kaip tai esame romantiškoj meilėj), bet delto, kad būtų nauda jam pačiam ir jo "brangiems." Suimk sumon visų vedusiųjų vyrų šitokias pastangas, o pastebėsi kiek iš to naudos išėina visuomenei. Atsikratę jaunystės bei romantizmo svajonės vyras ir moteris, pašvenčia savo spēkas kitiems reikalams, kurie duoda naudos jų protui arba medžiaginei gerovei.

Su moterystės meile rišiasi motiniškoji meilė. Nesakome tėvų meilė, kadangi tėvas tos meilės daug mažiau apreiškia savo vaikams, kaip jų motina. Ivinskio graudinga "Genovaitė" parodo, kokio nepaprasto prisirišimo ir meilės motina parodo prie savo vaiku, kad ir taip liudniausiuose ir apverktinose apystovose turi savo vaikus auklėti kaip Genovaitė. Šitosios meilės svarba ir galybė bei

reikšmė dar žymiau pakiltų, kuomet moters įgys lygybę teisėse (Ačiū Dievui tas jau šiais laikais žymiai pakrypo to klausimo išrišimo gerojone pusėn) su vyrais. Išmušus paskutinei valandai moterų kovos už savo teises ir jų kilnaus pašaukimo privilegijos (kas būtina turi įvykti) moralistai turės padėti savo moralus į krepšį, smarkus vyrai, numesti šalin savo naudotas "kančias." Socialistai sudeginti Bebel'io "Moteriškę" ir moterei tuomet bus lemta atsisėsti jos pašaukimo ir garbės vertan sėstan, pagarbos ir jai paklusnumo, kas su Dievo pagalba ar šiuomet ar tuomet, ar šiandien ar rytoj vis-gi turės įvykti. Tuomet tat motiniškoji meilė turės dar žymesnės reikšmės žmonių draugijos pažangai, tik dėja, apie tai spręsti esame priversti palikti busiančioms kartoms.

Dar eina ir paskutinė spėka, (tik su šia tema gal mažai bendro turinti, bet pradėjęs noriu užbaigti) giminiškoji arba taip vadinama "Kraujo" meilė apsiereiškianti dažniausiai neapkentime "svetimųjų" ir gynime "savųjų." Visiems yra žinoma, jog vieną tautą neapkenčia kitos. Greta neapykantos eina, pavydas ir karės. Lenktynės tarp tautų esti dideliu civilizuojančiu vaidmeniu. Giminiškoji meilė gimdo patriotizmą ir skatina netik prieš apgynimo savo tautos, bet ir jos pakėlimo, kad ir su nuoskauda stipresnių tautų.

Su tuo ir baigsiu šias kelias palaidas mintis apie filogenetiškas spėkas draugijoje, kuriose kaip matome žymiausią vaidmenį sulošia, mūsų, tų vyrų, taip niekinama moteris su savo garbinga asmens verte ir kilniu-dangišku pašaukimu. Taigi, kokių tik žvilgsniu netyrinėjume moters nuopelnus, vis prieiname išvadą, jog moteris beveik visuo-

se atvėjuose lošia pamatinę rolę ir jog ji su savo šventu pašaukimu yra pirmutiniu vaidmeniu žmonijos kulturoj bei progrose. Bet reikia atminti, jog moteris ir jos nuopelnai keliamas padangėn tik sąrišy su krikščionybė bei jos įtaka moters idealui, priešingai-gi, moteris socialistė-ateistė tiek padaro bledės ir tuštumos žmonijoj kiek moteris krikščionė duoda nuopelnu auklėjime. Pažiūrėkime arčiau, kaip socializmas reagoja į moterystę bei moters uždavinį, o tada tik gerai suprasime blėdį socialistinio—ateistinio auklėjimo. Visos citatos socializmo vadų ir įsteigėjų moterystės klausime, aiškiausiai liudyja, jog jie išpažįsta ir praktikuoja laisvąją meilę. Vienas didžiausių Socializmo įsteigėjų, Engels rašo: "Trys didžios kliutys pastoja kelią Socialei reformai — privatinė nuosavybė, religija ir dabartinė moterystės forma." Kokią gi moterystės formą jų pripažįstama, į tai atsako Eleanor Marx, duktė socializmo tėvo K. Markso. Butent: "Meilė yra vienintelė pripažinta moterystė Socializme, todėl jokių ryšių nereikia. Persiskyrimas nebus galimas, nes nieko nebus skirti—kuomet meilė dingsta, tai atsiskyrimas sektų natūrališkai." Moteris, Carolina Corbin rašo: "Aš per 30 metų buvau ištikima Socializmo mokinė. Skačiau apie tą dalyką daug knygų, rupestingai tēmijau jų viešą veikimą, skačiau visas deklaracijas ir įvairių kongresų nutarimus, kokius tik galėjau gauti per tą laiką. Kalbėjau su kaikuriais žymiais Europos socialistų vadais, ypač tuo tikslu, kad dažinoti ar Socializmas pripažins civilę ar krikščioniškąją moterystę ir aš nei biskelio nesusekiau, kad jie tą padarys." Prancuzų socialistas, Gabriel Deville rašo: "Moterystė yra tai nuosavybės

tvarkymas. Kuomet nuosavybė bus transformuota, ir tik po tos transformacijos neteks savo esimo pamato ir tuomet vaikūnai ir merginos liuosai ir be baimės galės savo prigimties pageidimus ir palinkimus ir užganėdinti. Vaikų užlaikymas tuomet nerupės. Kaip ir jų auklėjimas, jie bus valstybės globoje. Tuomet nebus nei prostitucijos nei moterystės, kuri galų gale ne kas kita yra, kaip prostitucija prieš majorą." Anglų Socialistas Bax rašo: "Tuo tarpu mes privalome kovoti visomis išgalėmis prieš metafizišką dogmą apie šventumą vienpatystės principo."

Kaip socialistai rupinasi auklėjimu? Savo kongrese, Dresdeno mieste, 1903 m. yra priėmę sekančią rezoliuciją: "Jokio tikybos mokymo nebus duota iki 16 metų amžiaus; po to jie patys galės išsiniškinti tikybines doktrinas ir mokymus, kaip jiems patiks. Prietaringi tikibiniai supratimai, kurie laikosi mažiau apšviestose klasėse bus išnaikinti per tam tikrą mokymą." Pas socialistus-ateistus prietaras vadinamos "visos religijos dogmos ir bažnyčios." Reiškia socialistų stovimą už palaidumą moterystės ryšių. Pasak jų moterystės supratimo, poroje galima būti tol, kol meilė yra. Jei bile pas kurį meilė dingsta tat jis turi pilną teisę nieko nesiklausdamas-nesiklausdama pasitraukti iš poros. Berods, savaimė aišku, jog tokios moterystės jokia tikyba, jokia bažnyčia, jokia valstybė nėra pripažinusi, išskyrus gal tik Prancuzijos revoliucijos metų. Pasižiūrėkime ir įsitėmėkime žemiau nurodyto pavyzdžio, o gerai suprasime prie ko tokia moterystė priveda.

Socializmo tėvas K. Marksas turėjo dukterį Eleonorą. Ji persiėmė tėvo mokymo ir buvo tokia gabi ir uoli

Marksizmo idėjų platinėja, kokios niekur niekad nebuvo. Ji mokėjo daug kalbų, dalyvavo tarptautiniuose Socialistų kongresuose, ji išvertė vokiečių kalbon daug svarbių veikalų. Buvo nenuilstanti veikėja socializmo idėjai. Apie 1880 m. ji susipažino su tulu savo tėvo prieteliu E. B. Aveling, žymiu Anglijos socialistų vadu. Jis buvo tuom garsus, jog Markso veikalą "Das Kapital" Socialistų biblija, jis išvertė anglų kalbon.

Nors minėtasis ponas buvo vedęs. tačiau jis ėmė gyventi su Eleonora taip, kaip su pačia, arba daliau pasakius, gyveno socialistiškoje moterystėje. Apie tai žinojo jos tėvas Marksas ir kiti to laiko socialistų vadai. 1886 m. juodu atvažiavo Amerikon ir čia darė misijas tarp laisvamanių. Tulam laikui praėjus Avelingo meilė prie Eleonoros dingo. Jis ją atmėtė. Pastaroji gi, jį tebemylėjo. Ir Eleonora tokio naivaus apvylimo ir paniekinimo negalėjo pergyventi, todėl tuom pačiu laiku ji nusinuodijo. Ir šitas Socializmo mokymas apie laisvąją meilę realizuotame incidente, tarp dviejų socialistų gyvenimas pasibaigė patždystė. Savaimė, visiems gali būti aišku, jog tokiose apystovose moteris nei moterystės idealo neturi, bet jos tikslas virsta nežinia kuo, pirmiausia paleistuvyste. Jei taip moteris supranta savo pašaukimą (turiu omeny socialistes), tad nieku gyvu ji negali užsiųpelti to paklusnumo bei pagarbos iš vyrų pusės, kuris jai reikalingas kaipo palestuvystės įrankis. Čia negali būti kalbos apie vaikų auklėjimą Dievo garbei ir apie tą šventąją moterų šeimą, kurics tikslas — Dievuje, bet jos verčiau ir teisingiaus būtų įmesti gyvulių burnon, kuriems moters uždaviniai nepažįstami yra. Bet grįžkime iš to šiukšlyno! Pažvelg-

kime kokią rolę lošia ir kokią turėtų sušolti moteris krikščioniškoje šeimoje, toje, anot vok. rašytojo Weiss "žmonijos šventyklėj." Šeima yra lyg ta plačios tautos dalelė, tas atomas, nuo kurios normalaus vystimosi ir pareina visos tautos ir sveikata, ir gerovė ir tvarka ir laisvė. Kaip atskiro individo, taip lygiai ir šeimos tikslas yra tarnauti platesnei žmonių grupei—visai tautai ir žmonijai. Šeima duoda žmonijai vadus, apgynėjus; tautų ir giminių organizatorius; visuomenės veikėjus, dvasios galiūnus. Šeimynos šaknis, širdis ir ašis yra motina. Todėl galima pasakyti—kokia motina tokia ir šeimyna; o kokios šeimynos, tokios ir tautos, tokia visuomenė. Šeimos kaip esmė, taip ir pareigos yra begalo šventos, aukštos ir kilnios. Tautos laimę turi sudaryti laimė šeimos, o pastarosios laimę, kurią kiekvienas šeimos narys, meilė kurstomas. Kiekviena tauta susideda iš atskirųjų žmonių, su skirtinga kitai tautai psichologija, budu, papročiais ir įsitikinimais. Šeimoje, lyg kokioje tautos kolonijoje auga naujas žmogus, tautos narys. Augant žmogui šeimoje vystosi ir jo psichika, jo budas ir papročiai; atsiranda ir tautinė sąmonė ir tikybiniai įsitikinimai. Čia jis gauna ir semia visus gabumus, kaip mokslui, dailei, poezijai. Čia pat jis gauna impulsą—paraginimą darbui. Iš viso to, rodos aišku, kiek daug reiškia tautai šeima, kiek reikalingas tobulas jos išlaikymas, kiek svarbu mokėti ją tinkamai tvarkyti. Auklėjimas, kurį žmogus įgauna šeimoje, yra lyg kertinis akmuo, lyg pamatas tolesniam jo auklėjimui.

Šeimos kurėjai, vyras ir moteris pasiima sau labai kilnią, augštą ir šventą pareigą. Šeimoje moteris nesulyginamai sunkesnę ir atsakomin-

gesnę rolę vaidina duodama naujam žmogui gymybę ir su ja stipriai surištą visą auklėjimo laiką. Budama kur kas arčiau augančių žmonių motina daugiau turi galios įkvėpti visa, kas gera į savo vaikų širdis, į jų palinkimus ir papročius. Motinos širdis lyg tie Rentgeno spinduliai, turi permatyti visą vaiko jaunutę sielą, žinoti ko ten truksta ir visą savo esybę ten įdėti. Tą padaryti ji lengvai gali, nes jeigu tik motina pilnai supranta savo pareigas ir eina Kristaus mokslo dėsniais—jos asmuo šeimoje bus galingiausias, brangiausias, nepamainomas ir jos įtaka šeimai tiesiog stebuklinga.

Juk motina yra pirmutinė savo vaikams Dievo žodžio skelbėja, pirmutinė mokykla, geriausia patarėja, parama visam vaiko amžiui.

Jos širdis yra meilės, teisybės, dorybės šaltinis, kame vaikas visą teisybę randa, sau tikros meilės semiasi ir vykdo visus savo gerus palinkimus. Motina vaikui įdiegia Dievo meilės jo širdin, padeda jo mokslui kertinį akmenį, ką mokykla privalo toliau vykdyti ir plėsti. Teisingai yra sakoma, jog: "Viena gera ir pavyzdinga motina yra verta šimto mokytojų." Motina mokės savo vaikeliui įrodyti, kad šis trumpas gyvenimas nėra tikras gyvenimas, ir kad šie medžiaginiai turtai nėra tikro gyvenimo tikslas, kad tikrasis amžinasis gyvenimas remiasi ne medžiaga, bet dvasios turtais. Motinai labiausiai rupi širdį šią dangiškąją tiesą: "Buki tobulas, kaip mūsų dangiškasis tėvas yra tobulas." Nepaprastas sunkumas būtų jaunuoliui-ei žengti audringais gyvenimo keliais ir išlaikyti doros vairą, kad jo nedabotų rūpestinga motinos akis, kad jos šventi žodžiai neteiktų paramos ir ištvermės. Motinai kaipo auklėtojai, butina

sąlyga pažinti žmogaus psichiką. Ji yra mokytoja. Jai reikia daug pedagoginių žinių, be kurių auklėjime apsieiti negalima. Moters pirmas ir svarbiausias tikslas jos gyvenimo ne naujybių, ne augštų vietų, ne pasižymėjimų ieškoti, bet savo seniausiąjį ir svarbiausiąjį tikslą — šeimą kurti — pamylėti.

Labai apsiriktų ta tauta, kuri moteris norėtų vien tik išradėjais, mokslininkais ir pergalėtojais matyti. Apziriktų ir moterys ministerio portfolio begeisdamos pasaulį nustebinti norėdamos. Pergalėtoja gali būti kiekviena sąmoningai savo pareigas supratusi moteris, nes anot Šveicarų rašytojos Kaisser: "Pergalėjimas priklauso vien tik moteriai, nes ji vietoj ginklo ar plunksnos, tik mažą vaikelį rankose laiko. Jos dailės tikslas—motina esti. Ir tai aš laikau didžiausia moters pašaukimo laime."

Dr. Klug savo veikale "Das Leben" rašo: "Nelaimingas vaikas, kurs motinos netenka, bet dar nelaimingesnė tauta, kurios motina tiesioginių savo

pareigų nesupranta." Moteris nepaprastai daug gali padaryti tautos kulturai, bet tas jos darbas turi prasidėti nuo dvasinės kultūros. Pataisyti tautą galima vien tik jos širdį pasiekus. O tautos širdis pasiekti, išskirtinai vien tik moters galimybė. Motina šeimoj yra "visų širdžių širdis." Iš tų kelių bruožų moters nuopelnų, ir jos asmens vertybės nagrinėjimo savaimė seka išvada:—Jei norime turėti tobulai išauklėtą, dorą ir kulturingą tautą, jei norima stiprių ir sveikų kaip fiziniai, taip ir moraliniai jos piliečių, jei norime tautos vidujiniame gyvenime meilės, vienybės, solidarumo ir to tylaus šventojo džiaugsmo, padėkime ir sušvelninkime moters sąlygas, o jos darbšti ranka bei rupeštingas pasišventimas visa tai padarys.

Žodžiu sakant, iškelkime moters pašaukimo idealą padangėsna, o mūsų tauta iškils sąmonės viršūnėsna, pasieks tobulybės, žengs exelsior!!!...

Lietuva, Telšiai 22 XI. 1922 m.

G. Valančius.

ŽMOGUS IR MIRTIS.

(Pasaka).

Žmogus eina lauku ir žiuri pagal taką sėdi Mirtis.

—Kur eini, Dievo žmogau?

—Į dirvą — pietus darbininkams nešu.

Lukterk, sako Mirtis, aš del tavo gyvybės čia esu. Atėjo eilė tau Viešpačiui Dievui pristatyti.

—Ką-gi, jei eilė, tai tebuna ir taip. Likimui neatsispirsi! Tačiau kelias mūsų ilgas—imkiva ir papietaukiva.

Susėdo. Žmogus padėjo torielius, išrišo duonos, pripylė barščių. Pasrėbę barščių, stvėrėsi mėsos ir viską

iki trupinio suvalgė.

Žmogus atsistojo, apsidairė į visas puses, puolė ant kelių ir karštai pasimeldęs Dievui, tarė:

—Gali dabar mane marinti, jei eilė atėjo. Pasiruošęs esu išduoti Aukščiausiam visų darbų apyskaitą. Vis tik manau, kad per anksti esu pašauktas mirti. Augu į pačias geriausias žmogaus pajėgas ir gyvenimas man taip patinka.

Mirtis smagiai nusijuokė į sugiaužtą kumštį ir sako:

Senai aš mačiau tokius pietus, ko-

kiais tu mane vaišiniai. Štai tau penkiasdešimts metų liuosybės—eik ir gyvenk. Praeis penkiasdešimts metų, aš vėl ateisiu ir tave paimsiu.

—Ačiu tau, bekrauja esybe.

Ir nuėjo žmogus pas savo šeiminką. Saulė šviečia, šipso stačiai veidan, paukšteliai čiulba-giesta, gėlės žydi ir supas. Žmogui da linksmiau, da gražiau visa išrodo.

—Girdi, šeiminkė, aš noriu tavo dukterį vesti.

—Vesk, jei jinai tekės.

Apsivedė. Nuo tos dienos ukė dar sparčiau ėmė kilti. Svirnuose aruodai braškėjo nuo gėrybių, stoniose žvangė žirgai. Visame matėsi Dievo palaima. Pagyveno taip metus-dvejus—seniai mirė. Liko jis ir jauna pati. Susilaukė vaikų, kurie augo, brendo, vedė ir tekėjo. Penkiasdešimts metų kaip matai praėjo ir Mirtis vėl prie jo:

—Na, rengki, laikas tau mirti.

Išsigando žmogus, sudrebėjo ir pravirko, tarsi kudikis:

—O Mirtie, mano Mirtie! Kaip gera gyventi! Visko pas mane pilna: ir turtų ir laimės ir gerų žmonių pagarbos netruksta. Palauk, nemarink manęs... pasigailėk!...

—O gal marinti...

Ir juokais pasileido nelaboji Mirtis, kvenkščia akį primerkdama.

—Palauk, pasigailėk!

—Na, gyvenk, jei mirti nenori. Bet žiurėk, dabar jau greit neateisiu.

Atsisveikino ir išnyko.

Ir vėl gyveno. Išmirė vaikai, vedė ir tekėjo anukai, o jis vis gyvena ir gyvena. Paseno, išdžiuvo, kai žagaras. Eina tai vėjas lanksto, rankos dreba, akys ašarom nuėję, ausys užkurtę. Žmonės, net patys artymiausi pradėjo nekęsti ir bodėtis.

Žmogus pradėjo šauktis, maldauti Dievo:

—Viešpatie, valdove mano!—už ką amžinu gyvenimu mane užkeikėi. Sunku man nemirtingam. Viskam skiri eilę, paimk ir manė, kaip išvargusį ir prilenktą prie žemės.

—Matai, kalbėjo Dievas į Mirtį, visą laiką šis neramus tvarinys siekė prie nemirtingumo. Ir pasiekė jo. Tačiau, kaip atsibodo juo. Sunku man su žmonėmis, nes patys nežino, ko nori. Eik ir išpildyk savo priedermę.

Atėjo Mirtis pas žmogų, o šis jau ir verkė nebeįstengia. Tik kvenkščia kaž-ką po nosia. Pajuto jis Mirtį, kaip tikra motina apsidžiaugė.

—Mirtie mano! kam tu mane apleidai? Kaip saulės, taves pasiilgau. Nuimk nuo manes Dievo bausmę...

Ir žmogus atidavė Dievui sielą.

Sesutė

“NE DEVYNIOLIKTASAI METAS!”

Bolševikai, norėdami suimti į savo rankas valdžią, žadėjo darbininkams rojų. Po kelių metų viešpatavimo jie rojų padarė sau, tik ne darbo žmonėms. Laikraštis “Pravda” duoda tokią vaizdelį:

“Orlovo stoties pirmoj klasėj švaru ir jauku. Daug šviesos ir šilumos. Yra trys bufetai. Vienam vynas ant ram užkandžiai, trečiam ir šio ir to. Žmonės čia įvairūs.

Kiti labai norėtų čia įeiti, pasišildyti arbata, bet jiems įėjimo nėra.

Pas duris stovi senas išsiskutęs gelžkelietis.

“Kas švariau apsirėdęs—prašom, o paprasti žmonės—į trečią klasę. Kas nepaklausys, tam pirmoj klasėj yra G. P. U.

Naktį šalta trečioj klasėj ir traukte traukia prie trijų bufetų. Jureivis ir žmona su kudikiu, škarmalais apsilvėję, įsiskverbė pirmon klasėn.

—Kur lenda?— sušuko gelžkelietis.

Jureivio pati, išgirdus balsą, pasuko link durų.

—Stok! Sulaikė ją jureivis.

—Kas gal iš čia mus išmesti. Duok šen kudikį. Eikim ir sėskim.

—Jums čia nevalia sėdėti.

—O fronte, tai man valia buvo kariauti?!

Akymirksny prieš jureivį išaugo G. P. U. agento figura.

—Tu ko triukšmauji? Tau dabar ne devynioliktasai metas! Užmiršk jį!

Jureivis spyrėsi, ginčijosi ir liko pirmoj klasėj.

Liudininkai šaipėsi ir kvatojo.

—Gerai pasakė! Taip... Ne devynioliktasai dabar, o dvidešimts antaras metas. Naujas metas. Matai koks!

Trečioj klasėj įsidrąsino.

Už jureivio pirmon klasėn įsiveržė jauna mergina, pilkoj suknelėj, pilka skarele ir papirosa dantyse. Jinai švaistėsi po salę, tarsi laikrodžio rodyklė pagal sieną. Ją umai apstojo agentai.

—Išsinešink iš čia!

—Ten šalta.

—O čia jusų brolyčiui šiltis nevalia.

Pakėlė triukšmą. Mergina pilkuose drabužiuose, sukandus dantis, isteringai šaukė:

—Ne eisiu! Ne eisiu!

Ją norėjo išmesti. Jau kelios rankos pakilo oran ir ten pakybo.

Jinai pargriuvo. Galva jinai daužė akmens grindis, kunas šokinėjo, liguistas balsas skverbėsi iš burnos.

Šeši agentai sunkiai kovojo su besiblaškančia mergina.

Galvos daužymu akmens grindų buvo iškovota teisės buti pirmoj klasėj. Pasvaigus jinai sėdėjo kampe su

žerinčiu dantyse papirosu.

Skamba bokalai. Linksmi tauška ponios, čepsi burnos.

Šilta... jauku..."

Sesutė.

Juo daugiau klaidų vyras daro—tuo lengviau jam sekasi sugalvoti pasiteisinimus...

* * *

Vienas dalykas, kurį žmogui sunku yra suprasti: kodėl jo neprieteliai turi tiek daug prietelių?...

* * *

Moteris, kurios vienintėlis turtas yra jos veido grožė—subankrutys ankščiau ar vėliau...

* * *

Ignorancija ir saumeilė—tai dvylnai...

* * *

Nuobodis yra šaknimi viso blogo...

* * *

Nei vienas vyras ne yra pranašu savo namuose...

* * *

Drąsa—tai ramstis vedusių gyvenimo...

* * *

Lietus lygiai lyja, taip ant šilkinųjų skėčių, kaip ir ant marškonių...

* * *

Ekonomija, tai fundamentas, ant kurio budavojama didžiausi turtai...

* * *

Jei vyras nebesugeba rausti—nėr vilties jį reformuoti...

* * *

Vedę vyrai daug kalba išėję už namų todėl, kad tai vienintėlė proga kalbėt, kurią jie gauna...

* * *

Nespręsk apie vyrą sulyg jo madnių drabužių: gal jo moteris jam juos nupirko...

(Iš "cinikės dieninio.")

KAS SĄJUNGIEČIŲ VEIKIAMA.

DETROIT, MICH.

“Piloto duktė”.

Gruodžio 5 d., A. L. R. K. Moterų Są-gos 54-ta kp. statė scenoje labai gražų, rimtų ir gilių minčių veikalą “Piloto Duktė.” Jau išanksto buvo rašoma ir kalbama apie busimą veikalą, todėl detroitiečiai nekantriai laukė progos jį matyti. Nors plakatuose buvo garsinta, kad programą prasidės 8 valandą vak., bet publika pradėjo rinktis dar prieš 7. Žmonių prisirinko pilna svetainė. Sulaukus aštuntos val. vakare vedėja, p-lė A. Bandzaitė atidarė programą su įžanginia prakalbėle ir pakvietė vietinį kleboną plačiau paaiškinti veikalo turinį. Gerb. kun. J. Čižauskas trumpoj formoj išaiškines, prašė publikos ramiai užsilaikyti. Turiu priminti, kad žmonės taip gražiai užsilaikė, kad net nuostabu. Pagirtina, kad detroitiečiai savo gražių pasiūlymų nei kiek neatsilieka nuo svetimtaučių.

Kas link vaidinimo, aš nemanau girti nei peikti, bet noriu išreikšti savo teisingą nuomonę. Lošimas taip puikiai išėjo, kad geriau ir negalima. Ypač negalima daugiau tikėtis iš mergaičių bei moterų, kurios ne yra toje šakoje profesionalės ir nedaro iš to gyvenimą. Bet vaidinimas visu atžvilgiu pasisekė kuopuikiausiai. Drąsiai galiu sakyti, kad Detroit'e dar pirmas toksai gražus veikalas, lig šiol buvo atloštas. Nėra ko stebėtis iš lošimo pasekmių, kadangi prieš savę turėjome gabų rezisierių, asmenyje p. M. Šimonio, kuris dėjo pastangas, kad vaidinimas išeitų kogeriausiai. Už jo pasišventimą mes są-tės tariame gilios padėkos ir pa-

garbos žodį. Lošime dalyvavo sekančios ypatos: Šimonienė, Stankienė, Paurazienė, Redeckienė, Kubarienė, Sviderskienė, Druškauskienė, Banionienė, Mačiulienė, Sinkienė, Karpavičienė, Matulaitės, Baikauskaitės, Jaugiutė, Dainauskaitė, Seiriutė, Šneiriutė ir B. Daumantaitė.

Negaliu atsidžiaugti matydama, kaip sąjungietės sparčiai kyla apšvietoje ir susipratime. Trys metai tam atgal, atmenu kaip sunku sąjungietėms buvo surengti kokį nors vakarą. Vos, vos sulipdydavo, ir tai beveik visą dalyvumą imdavo mokyklos priaugančios mergaitės. Šiandiena gi mūsų są-gietės po Vyčiais stovi pirmoje vietoje surengime gražių vakarų.

Sąjungietės Parapijos *Bazare.

Parapijos Bazaras sekmingai užsibaigė. Girdėjau, kad padarė apie porą tukstančių dolerių pelno parapijos naudai. Laike Bazarą kiekviena kuopa bei draugija dirbo atskirai. Ši metą są-gietės pasirodė pirmutinės savo darbštumu. Jos padarė virš \$700.00 gryno pelno. Tiek uždirti, vis-gi reikalauja šiek-tiek pasišventimo ir darbo. Daugiausiai pasidarbovo Paurazienė, Redeckienė, Stankienė, Druskauskienė, Bagdonienė, Dainauskienė, Seirienė, Baikauskaitė, Jokubaitienė, Adomaitienė, Vaičiūnienė, Bandzaitė, Petkienė, Bandzaitė, Kauskienė, Daumantaitė ir p. Bagdonas. Pastarasis užsitarnauja didelės pagarbos, už nenuilstantį darbavimąsi. Gaila, kad p. Bagdonas ne moteris, turėtume darbščių veikėją. Mes savo tarpe turime darbščių ir užjaučiančių vyrų, kaip tai, p. Bandza, Druškauskas. Reikalui atėjus, jie

niekados neatsisako mums ateiti pagalbon.

Sąjungiečių Susirinkimas.

Gruodžio 7 d., mūsų kuopa laikė metinį susirinkimą. Susirinkimas buvo gyvas, daug nutarta gražių ir naudingų sumanymų. Išduoti raportai iš bazaro ir buvusio vakaro. Vakaras davė pelno virš \$60.00. Nutarta Sausio mėnesį smarkiai pasidarbuoti prirašyme naujų narių. Pabaijoj Sausio turėsime naujoms narėms pagerbimo vakarienę. Sviderskienė ir Marozienė pasižadėjo paaukuoti dovaneles sąjungietėms, kurios prirašys daugiausiai naujų narių.

Išrinkta Nauja Valdyba.

Pirm., Elz. Paurazienė, pagalb., Jieva Redeckienė, užrašų rašt., B. Daumantaitė, fin. rašt., A. Bandzaitė, išd. Petkienė, išdo globėjos, Bandzienė Vaičiūnienė, Maršalka, Sviderskienė, koresp., B. Daumantaitė ir Bandzaitė. Į Federacijos atstovės, Paurazienė, Bandzaitė ir Daumantaitė. Nauja valdyba žada įtempti visas jėgas ir energiją kuopos veikime.

Valio sąjungietės!

SPRINGFIELD, ILL.

Gruodžio 31 d. Moterų Sąjungos 56-ta kuopa laikė metinį susirinkimą. Išrinkta nauja valdyba: J. Gedinaitė—pirm., A. Žentelienė—pirm-pagalb., O. Gudaskaitė—fin. rašt., O. Stanslovaitė—prot. rašt., B. Jokušauskaitė—kas., O. Sugentienė ir O. Stansloviene—kas. globėjos.

Kadangi buvusi pirm., F. Aleksienė ilgesniam laikui išvažiuoja Chicagon, tai sąjungietės ėteikė jai gražią pintinę gėlių ir atminčiai gražią dovaną.

Paukštelė.

NORTH MANCHESTER, CONN.

Retai "M. D." matosi žinučių iš mūsų kuopos veikimo, nors mūsų sąjungietės nuolat šį bei tą veikia.

Gruodžio 30 d. mūsų kuopa surengė "Obuolių Balių," kuris gerai pavyko. Žmonių susirinko daug, visi dairėsi palubėn, kur buvo prikabinėta obuolių, kaip bematant visi ir pradėjo obuoliauti. "Obuoliaujant" juoktasi iki soties, o da-gi ir dovanų gavo tie, kurie daugiausiai prisiobuoliavo. Mūsų sąjungietės tai tikros bitutės—nuolat dirba, nuolat aukauja, visuomet linksmos ir malonios, negirdėsi jų rugojant bei zirziant. Pav. p. Klementina Karpuskienė aukojo išlaimėjimui laike baliiaus dailiai išsiuvinėtą paduškaite, p. Pėtronėlė Brazauskienė supirko kaspinių ir aukojo juos ženkleliams, p. Anelė Brazauskienė dovanojo dėžutę saldainių del "praizo." Taip sutartinai dirbant nėra ko stebėtis, kad mūsų pramogos nusiseka. Obuolių balius davė nemažai pelno.

Susirinkimas.

Sausio 7 d. įvyko kuopos susirinkimas. Narių susirinko skaitlingai ir daug gerų sumanymų aptarta. Kuopa išrinko dvi nari eiti per namus laike Mot. Sągos Vajaus prikalbinant naujų narių. Mūsų kuopa nori eit į lenktynes su kitom, kurį daugiau naujų narių prikalbins. Nors mūsų miestelis mažas, bet proporcionaliai imant, narių turime nemažai. Kuopa nutarė taipgi surengti vakarienę prieš Užgavėnias.

Valio 35-tos kuopos sąjungietės.

Korespondentė.

NORTH MANCHESTER, CONN.

Padėka sąjungietėms.

Šiuómi per "M. D." reiškiau savo nuoširdžią padėką mūsų kuopos (35-tos) narėms už jų didį prielankumą parodytą man surengiant "Surprise Party." Man atsisakius nuo pirmininkystės, sąjungietės susitarė manę nustebinti, na, ir nustebino. Man nieko nežinant sąjungietės susirinko į namus, sunešė skanių valgių ir padarė man "surprise." Taip jaučiausi nustebinta ir dėkinga už man parodytą palankumą, kad neturiu žodžių, kuriais galėčiau atidėkoti sąjungietėms, už gražias dovanas suteiktas man—tai kavai setas ir gražus užtiesalas ant lovos. Labai linksmai praleidome vakarą, kurį aš atminsiu per ilgą laiką.

Tariu visoms kuopos narėms širdingiausį ačiu—nesitikėjau taip gražių ir brangių dovanų, nei to didelio man palankumo, tad visoms ačiu—ačiu! Tai visa priduota man daugiau

energijos ir noro darbuotis mūsų kuopos naudai ir visos organizacijos gerovei.

Sesutės, dirbkime ir tolesnei visos iš vieno.

M. Brazauskienė.

BROOKLYN, N. Y.

Sausio 7 d. įvyko metinis susirinkimas Mot. Sągos 35-tos kuopos. Išrinkta nauja valdyba šį: pirm. įprašyta pasilikti ta pati p. A. Kazilaičienė, kitos valdybos narės taipgi liko, darinkta tik maršalka, p. M. Andriejauskienė. Nutarta steigti vakarinius kursus, susirinksime pirmininkės namuose, nes svetainėje šalta. Kursuose mokinsimės namų ruošos ir rankų darbelių.

Išklausiusios metų atskaitos, kurią perskaitė p-lė Raudonaičiutė, uždarome mitingą.

Kitą syk parašysiu daugiau apie mūsų kuopą.

Ten buvusi narė.

Patarimai šeimyninkėms

PIETUS.

Ridikučiai. Salieros.

Keptos dešrelės su krienų padažu.

Kraujo sriuba su razinkomis.

Kepta žąsis arba antis.

Obuoliai kepinti. Troškinti rugšči kopustai.

"Spinach."

Uogų "Frappe" su piragaičiais

"macaroons"

Cambert surys. Sudyti sausainiai

Juoda kava.

DEŠRELES.

Dešrelės galima daryti iš vienu kiualės raumenų arba ant pusės su

jautiena. Mėsą reikia sumalti drauge su svogunais ir sukapojus vieną mažą dalelę česnako, ir-gi sudėti. Pasudyti, gerai papipiruoti, pridėti čielų muštardos grudelių ir dar žiupsnį sugrustos saletros. Išvalius ir išrinkus žarnas, sekas sukimšti. Ant pataukuotų blėkių kepkie apie valandą laiko, aplaistydama vandeniu, baigiant keptie, įdėkie ½ šaukšto sviesto, kad labiaus paruduotų.

Krienų padažas.

Ištarpinus ½ šaukšto sviesto, įmaišyk 1 šaukštą miltų. Supilkie lais-

tymą nuo dešrelių, apie 5 šaukštus krienų, kelis lašus citrinos sunkos. Sumaišiusi viską virinkie išpalengva apie 10 minučių. Supiausčius dešreles, duodant stalan apipilkie šiuom padažu.

Kraujo sriuba su razinkomis.

Dėjimas: 2 svaru veršienos nuo kojos, $\frac{1}{2}$ svaro šviežių razinkų. Paukščių kraujas; Paukščių kaklai ir galvas nupiaustytos dalis sparnų ir kojos. Pluoštelį mėtų, (geros ir džiovintos) 1 svoguną, keletą pipirų, gvaizdikų, 2 lauru lapeliu ir druskos.

Nuleisk papiautų paukščių kraują į indą, kuriame turi būti druskos ir apie 3 šaukštai uksuso, kad nesutirštėtų.

Sudėjus mėsą, kaulus ir visus kitus reikmenis, virinkie apie porą valandų. Išėmus mėsą, sumaišyk kraują su $\frac{1}{2}$ puoduko miltų ir supilkie rasalan, užvirinus, perkoškite per tankų koštuvą. Išvirtas be grudelių razinkas-sekas supilti sriubon ir duok stalan.

Kepta žąsis ar antis.

Nuvalius paukščius, nurankiok taukus, kurie buvo apaugę vidurius, ir druska ištrinkie.

Kamšalui dėjimas: $1\frac{1}{2}$ svaro miltų, 3 kiaušiniai, $\frac{1}{4}$ svaro džiovintų baravykų, 3 šaukštai sviesto, 1 svoguną, druskos ir pipirų. Padaryk naminių makaronų vartodama, miltus, 4 kiaušinius, vandens arba pieno, iškočiojus, supiausčius, išvirkie. Nusunkie, sumaišyk išvirtus baravykus, 3 kiaušinius svieste, pakepintus svogunus, druską ir pipirus, viską sumaišiusi, prikimškite paukščius ir užsiuk. Kepkie apipildama baravykų skystymu su mažuma vandens ir šaukštu sviesto. Kaip iškeps, dapilkie $\frac{1}{2}$ puoduko saldžios grietienės, 1 šaukštą miltų į šį laistymą, išmai-

šius pavirinus valandžiukę, apipilsi mėsą duodant stalan.

Kepinti obuoliai.

Nupiovus žievę nuo obuolių, piaukie per pusę, paskui į daleles. Ištarpinus karštą sviestą, su mažuma taukų ir kepinkie iki suminkštės. Obuolių sekas apdėti aplinkui mėsą, duodant stalan.

Troškinti rauginti kopustai.

Raugalą nusunkus nuo kopustų, sudėkie puodan užpildama vandeniu, kad apsemtų. Sudėkie 2 šaukštu taukų, $\frac{1}{4}$ svaro sudytų lašinių. Troškinkie iki suminkštės. Lašinius reikia išimti, duodant kopustus stalan.

"Spinach."

Nupiaukie kotelius nuo "spinach" išplovus per kokius 3 vandenius, virkie apie 20 minučių, nudengus. Įdėkie 1 mažą dalelę česnako (delei skonio), kaip išvirs, nusunkie ir sukupokie kosmulkiausiai. Įdėkie 2 šaukštu sviesto, $\frac{1}{2}$ puoduko saldžios grietinės ir druskos, pavirinus valandėlę, paduok stalan.

Uogų "frappe" su pyragaičiais, "macaroons."

Dėjimas: 2 dežutes žemuogių "Jell-o," $\frac{1}{2}$ kvortos saldžios grietinės (whip cream), (delei sumušimo), $\frac{1}{2}$ puoduko riešutų branduolių "walnuts," 2 puoduku nusunktų prezervuotų žemuovių arba aviečių.

Į vieną puskvortę vardančio vandens, supilkie "Jell-o." Atšaldžius, kaip pradės kietėti, supilkie sumuštą grietienę, sumaišius paplak. Sukupokie riešutus, drauge sudėkie ir uogas, viską sumaišiusi, paduokie į stalą augštuose stikluose. ("Macaroons" pigiaus atseina pirkti, negu, kad namie kepti).

Vilija.

"MOTERŲ DIRVOS"

TURINYS, UŽ SAUSIO MĖN., 1923 M.

1. Organizuokimės, Bronė.	pusl. 1.
2. Pirmas Lietuvos Seimas, Lašas.	" 4.
3. Paskutiniai syvai, M.	" 6.
4. Moteris ir moterystės, A. Valančius.	" 7.
5. Žmogus ir mirtis, Sesutė.	" 17.
6. Kas sąjungiečių veikiama,	" 20.
Koresp. iš: Detroit, Mich., Springfield, Ill., North Manchester, Conn., Brooklyn, N. Y.	
7. Patarimai šeimyninkėms, Vilija.	" 22.
8. Nuo Redakcijos.	" 3.

"MOTERŲ DIRVA"

917 WEST 33rd STREET,

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.